

**ZADANIA I ETAPU OGÓLNOUKRAIŃSKIEJ OLIMPIADY
JĘZYKA POLSKIEGO I LITERATURY
KLASA 10**

Czas trwania: 120 хвилин

Maksymalna liczba punktów: 100

CZĘŚĆ I: LEKSYKALNO-GRAMATYCZNA

ROZUMIENIE TEKSTU CZYTANEGO (15 punktów)

Zadanie 1. Przeczytaj tekst, a następnie wykonaj zadania poniżej (1–5).

Zaznacz poprawną odpowiedź: A, B, C lub D. – 10 pkt.

Tekst: Fenomen cyfrowego detoksu – czy potrafimy żyć bez smartfona?

Żyjemy w erze nieustającej łączności. Smartfony stały się naszymi cyfrowymi przedłużeniami ramion: sprawdzamy je zaraz po przebudzeniu, podczas posiłków, a nawet w trakcie spotkań z przyjaciółmi. Nic dziwnego, że w odpowiedzi na wszechobecny przebodźcowanie narodził się trend zwany cyfrowym detoksem. Coraz więcej osób decyduje się na świadome odcięcie od internetu i mediów społecznościowych, wyjeżdżając do miejsc, gdzie zasięg telefonów komórkowych po prostu nie dociera.

Zwolenniczką takiego rozwiązania jest m.in. dr Marta Zięba, psycholog społeczny. Jak twierdzi, ludzki mózg nie został ewolucyjnie przystosowany do przetwarzania tak gigantycznej ilości informacji, jakiej dostarczają nam współczesne ekrany. Ciągłe powiadomienia wyzwalają wyrzuty dopaminy, co prowadzi do uzależnienia behawioralnego. Kiedy odkładamy telefon, początkowo czujemy niepokój – tzw. nomofobię (strach przed pozostaniem bez telefonu). Jednak po kilku dniach bez ekranu umysł zaczyna się wyciszać, a koncentracja wraca na właściwe tory. Krytycy tego zjawiska zauważają jednak, że cyfrowy detoks to często tylko chwilowa moda, luksusowy gadżet dla zmęczonych korporacjami mieszczuchów, który nie rozwiązuje problemu systemowego. Prawdziwym wyzwaniem nie jest ucieczka w Bieszczady na weekend, lecz wypracowanie zdrowych nawyków na co dzień w zcyfryzowanym świecie.

1. Głównym problemem poruszonym w tekście jest:
 - A) Wzrost cen nowoczesnych smartfonów na rynku.
 - B) Negatywny wpływ ciągłej cyfrowej łączności na człowieka i poszukiwanie rozwiązań.
 - C) Brak zasięgu internetowego w polskich górach.
 - D) Problem przestarzałych technologii w nowoczesnych szkołach.
2. Czym jest „nomofobia”, o której wspomina psycholog?
 - A) Panicznym strachem przed mediami społecznościowymi.
 - B) Lękiem przed rozładowaniem baterii w telefonie.
 - C) Strachem przed pozostaniem bez telefonu komórkowego.
 - D) Fobią związaną z pracą w korporacjach.
3. Co dzieje się z mózgiem człowieka po kilku dniach spędzonych bez ekranu?
 - A) Doznaje głębokiego szoku kulturowego.
 - B) Zaczyna się wyciszać, a koncentracja ulega poprawie.
 - C) Traci zdolność logicznego myślenia.
 - D) Odczuwa ciągły niedosyt informacji.

4. Jak krytycy postrzegają cyfrowy detoks?
 - A) Jako rewolucyjne rozwiązanie problemów psychicznych współczesnego świata.
 - B) Jako drogą, lecz nieskuteczną metodę leczenia chorób oczu.
 - C) Jako chwilową modę i luksus, który nie likwiduje źródła problemu.
 - D) Jako obowiązkowy wymóg dla każdego pracownika korporacji.
5. Jaki ton dominuje w podsumowaniu tekstu (akapit 3)?
 - A) Przeważnie optymistyczny i entuzjastyczny.
 - B) Refleksyjny i umiarkowanie krytyczny wobec powierzchownych rozwiązań.
 - C) Ironizujący z nauk psychologicznych.
 - D) Agresywny wobec użytkowników smartfonów.

Zadanie 2. Wybierz poprawną formę (A, B lub C) – 5 pkt.

1. Zanim podjęto ostateczną decyzję, projekt _____ przez ekspertów.
 - A) był analizowany
 - B) analizował
 - C) analizowano by
2. Pomimo _____ zmęczenia, musieliśmy dokończyć ten raport.
 - A) że
 - B) ogromnego
 - C) żeby
3. Nie pamiętam, _____ wczoraj rozmawialiśmy przez telefon o tym wydarzeniu.
 - A) czy
 - B) że
 - C) żeby
4. Mieszkanie, _____ okna wychodzą na park, jest bardzo jasne.
 - A) którego
 - B) którego to
 - C) które
5. Gdyby nie jego pomoc, _____ zadania na czas.
 - A) nie ukończylibyśmy
 - B) nie ukończymy
 - C) nie ukończyli

Zadanie 3. Przekształć zdania ze strony czynnej na bierną – 10 pkt.

Przykład: Architekci zaprojektowali ten nowoczesny budynek. → *Ten nowoczesny budynek został zaprojektowany przez architektów.*

1. Dyrekcja szkoły ogłosiła wyniki konkursu recytatorskiego.
→ Wyniki konkursu recytatorskiego _____.
2. Naukowcy odkryli nową substancję leczniczą.
→ Nowa substancja lecznicza _____.
3. Młodzi artyści przygotowują spektakl teatralny.
→ Spektakl teatralny _____.
4. Wydawnictwo przetłumaczyło tę książkę na pięć języków.
→ Ta książka _____.
5. Robotnicy remontują zabytkowy ratusz w centrum miasta.
→ Zabytkowy ratusz w centrum miasta _____.

Zadanie 4. Dopasuj znaczenie do wyróżnionego zwrotu frazeologicznego: – 10 pkt.

(Znaczenia do wyboru: A) ukrywać coś, B) nie zważać na trudności, C) zachować spokój w trudnej sytuacji, D) robić coś bezmyślnie, E) mówić o czymś wymijająco)

1. Podczas trudnych negocjacji musiał zachować zimną krew. →[]
2. Nie ma co owijać w bawełnę, powiedz wprost, co się stało. →[]
3. Ten sportowiec idzie po trupach do celu, by wygrać olimpiadę. →[]
4. Wolę mieć czyste sumienie i postępować zgodnie z zasadami. →[] (lub zamiennie na kontekst trudności)
5. Niektórzy wolą zamykać problemy pod dywan, zamiast je rozwiązywać. →[]

Zadanie 5. Rzeczowniki w nawiasach proszę wstawić w odpowiedniej formie – 10 pkt.

1. W rosole pływały wielkie (oko l.mn.) tłuszczu.
2. Dziecko narysowało słonia z dużymi (ucho l.mn.).
3. Dlaczego nie umyłś (ręka l.mn.)?
4. Oj, chyba coś mi wpadło do lewego (oko l. poj.).
5. Przyglądał się swoim spracowanym (ręka l.mn.).
6. Stary rybak naprawiał (oko l.mn.) w sieci.
7. Dlaczego te kubki nie mają (ucho l.mn.)?
8. Zrobiliśmy to własnymi (ręka l.mn.).
9. Laryngolog przepłukał moje prawe (ucho l. poj.).
10. Nie mógł oderwać od niej (oko l.mn.).

Zadanie 6. Podane liczebniki zbiorowe i wyrazy proszę napisać w odpowiedniej formie – 10 pkt.

1. Jestem umówiony z (3, studenci).
2. W górach zginęło (5, turyści).
3. Śpiewał stary przebój: Herbatka zimowa dla 2 spragnionych ust.
4. Odwiedziło go w szpitalu 7, przyjaciele.
5. Pokazywali zdjęcia swoich 9, wnuki.

CZĘŚĆ II: LINGWOKULTUROZNAWCZA (10 punktów)

Zadanie 1. Reagowanie językowe w sytuacjach oficjalnych (B2) – 5 pkt.

1. Chcesz w sposób formalny zwrócić uwagę na błąd w rachunku w restauracji. Jak to sformułujesz?
 - A) Hej, oszukaliście mnie na rachunku!
 - B) Przepraszam bardzo, ale w rachunku chyba wystąpiła pomyłka, czy mogliby to Państwo zweryfikować?
 - C) Kto to liczył? Zupełnie się nie znacie.
2. Prowadzisz oficjalne spotkanie i chcesz udzielić głosu innemu mówcy. Co powiesz?
 - A) No to teraz ty gadaj.
 - B) Oddaję głos panu profesorowi Nowakowi.
 - C) Cicho bądźcie, kolega chce coś powiedzieć.
3. Chcesz odmówić udziału w projekcie w sposób grzeczny, lecz stanowczy.
 - A) Niestety, ze względu na inne obowiązki nie będę w stanie zaangażować się w ten projekt.
 - B) Nie chce mi się w tym brać udziału, znajdźcie kogoś innego.
 - C) Zapomnijcie o tym, to bez sensu.

Zadanie 2. Wiedza o kulturze i historii Polski – 10 pkt.

Wybierz poprawną odpowiedź (A, B lub C):

1. Kto jest autorem słynnego cyklu obrazów „Panorama Racławicka”?
A) Jan Matejko
B) Wojciech Kossak i Jan Styka
C) Stanisław Wyspiański
2. Kto jest autorką powieści „Bieguni”, która przyniosła jej Międzynarodową literacką Nagrodę Nobla?
A) Olga Tokarczuk
B) Magdalena Tulli
C) Joanna Bator
3. Jak nazywa się tradycyjny krakowski taniec narodowy o metrum trójdzielnym, w którym charakterystycznym elementem jest akcent na drugą lub trzecią miarę taktu?
A) Polonez
B) Krakowiak
C) Mazur
4. W jakim polskim mieście co 5 lat odbywa się prestiżowy Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Fryderyka Chopina?
A) w Krakowie
B) w Warszawie
C) w Poznaniu
5. Który z polskich królów uratował Wiedeń przed najazdem tureckim w 1683 roku?
A) Jan III Sobieski
B) Stefan Batory
C) Zygmunt I Stary
6. Wskaż linijkę, w której wymienieni Polscy Nobliści
A) M. Rej, M. Kopernik, W. Szymborska
B) W. Szymborska, O. Tokarczuk, W. Reymont
C) A. Wajda, R. Polański, K. Zanussi.
7. Pierwszą stolicą Polski było miasto
A) Gniezno
B) Kraków
C) Lublin
8. Kto powiedział: «Polacy nie gęsi, iż swój język mają»?
A) M. Rej
B) J. Kochanowski
C) S. Żeromski
9. Wskaż prawidłowe daty rozbiórów Polski:
A) 1772, 1993, 1897
B) 1772, 1793, 1795
C) 1772, 1794, 2004
10. Czyje życie i twórczość są powiązane ze Lwowem?
A) S. Lem
B) J. Słowacki
C) O. Tokarczuk

CZĘŚĆ III. WYPRACOWANIE PISEMNE

Punktacja – 30 pkt

Proszę wybrać jeden temat z podanych niżej (120 słów)

Temat 1 (Esej argumentacyjny): „*Technologia nas łączy, czy wręcz przeciwnie – izoluje od siebie?*”. Napisz esej, w którym przedstawisz swoje stanowisko w tej sprawie, podając co najmniej dwa argumenty poparte przykładami oraz formułując wnioski.

- **Temat 2** (Artykuł prasowy): Napisz artykuł do szkolnej gazetki internetowej na temat roli wolontariatu w życiu młodego człowieka. Zastanów się, dlaczego warto pomagać innym, jak taka działalność wpływa na rozwój osobisty i jakie formy wolontariatu są obecnie najbardziej popularne wśród nastolatków.
- **Temat 3** Opisz obraz znanego polskiego malarza Jana Matejki (kogo przedstawił malarz, jaką atmosferę odzwierciedla ten obraz...).

